

Σοσιαλιστικός Ρεαλισμός, του Συμεών Κριθαρα

Η καλλιτεχνική μέθοδος του σοσιαλιστικού ρεαλισμού στηριζόμενη στην υλιστική κοσμοαντίληψη, καθρεφτίζει πραγματικά και πιστά την πραγματικότητα στην επαναστατική της ανάπτυξη και έχει σαν σκοπό την επαναστατική διαπαιδαγώγηση των εργαζομένων, επιδιώκει να αποδώσει την πραγματικότητα και ταυτόχρονα να την αλλάξει.

Είναι μια μορφή γνώσης της αναγκαιότητας για τον επαναστατικό μετασχηματισμό του κόσμου. Η μέθοδος του σοσιαλιστικού ρεαλισμού δεν είναι τεχνητή επινόηση μερικών θεωρητικών της λογοτεχνίας, αλλά ιστορική αναγκαιότητα.

Η μέθοδος αυτή αφομοίωσε καθετί το προοδευτικό που είχε δημιουργήσει η προηγούμενη λογοτεχνία, πήρε πολλά χαρακτηριστικά του κριτικού ρεαλισμού και του επαναστατικού ρομαντισμού. Παρ' όλ' αυτά όμως, είναι μια νέα ποιοτική μέθοδος, καθώς και η κοσμοαντίληψη που την τρέφει. Η προτεραιότητα του σοσιαλιστικού ρεαλισμού σαν μέθοδος συνδέονταν όταν με τις μεγάλες δυνατότητες που δημιουργούσε για το καθρέφτισμα με τρόπο πιστό της σοσιαλιστικής ζωής, των υλικών και πνευματικών της μετασχηματισμών.

Για πρώτη φορά στη λογοτεχνία και στην τέχνη παρουσιάζεται ο νέος ήρωας που προέρχεται από τις γραμμές του προλεταριάτου και τα πιο επαναστατικά και δημοκρατικά στρώματα της κοινωνίας. Η μέθοδος του σοσιαλιστικού ρεαλισμού είναι ζωτική σαν μέθοδος. Η ζωτικότητά της εκφράζεται κατά πρώτο λόγο στο μόνιμο δυναμισμό της και αυτό επιβεβαίωσε η ίδια η ανάπτυξη της λογοτεχνίας και των τεχνών, στην πραγματικά σοσιαλιστική κοινωνία, σε συνταύτιση με τις αρχές της μεθόδου αυτής. Η λογοτεχνία και η καλλιτεχνική πρακτική έχει πλουτίσει παραπέρα τη μέθοδο του σοσιαλιστικού ρεαλισμού.

Κανένα είδος στατικής, όπως ισχυρίζονται οι σημερινοί αστοί και αναθεωρητές αισθητικοί, δεν εμπεριέχει η μέθοδος του σοσιαλιστικού ρεαλισμού. Αυτή δεν επιβάλλεται σαν κάτι εξωτερικά δημιουργημένο, δεν έχει στατικούς κανόνες που δήθεν περιορίζουν την ελευθερία του δημιουργού. Οι αρχές της μεθόδου αυτής πηγάζουν από τις ίδιες τις πνευματικές απαιτήσεις των δημιουργών, από την ίδια τη ζωή και την πραγματικότητα. Γι' αυτό ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός παρουσιάζεται σαν επαναστατική μέθοδος ιδιαίτερα σε σχέση με τους δημιουργούς. Η μέθοδος αυτή σέβεται τη δημιουργική τους ατομικότητα, τα πρωτότυπα χαρακτηριστικά της δημιουργίας του καθενός, δε δημιουργεί κανένα είδος ομοιομορφίας και στάνταρ. Η λογοτεχνία του σοσιαλιστικού ρεαλισμού είναι η πιο προοδευμένη λογοτεχνία και μέθοδος και από μια άλλη άποψη. Είναι η λογοτεχνία που δίνει την προοπτική της ανάπτυξης, όχι βάσει της φαντασίας αλλά στηριζόμενη στους διαλεκτικούς νόμους της προόδου.

Ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός είναι δεμένος με το παρόν και το μέλλον. Αυτό όμως δεν το προετοιμάζει μέσω ονείρων και μη πραγματικών φαντασιών, αλλά μέσω υλιστικών επιστημονικών προβλέψεων, που διευθύνονται από νόμους που ανακαλύφθηκαν και που επιστημονικά βοηθούν για την ανακάλυψη και άλλων. Ο ήρωας της λογοτεχνίας και των τεχνών έχει ξεκάθαρη κοινωνική φυσιογνωμία, με ιδεολογική διαύγεια, με εμπιστοσύνη στο μέλλον της κοινωνίας. Ο ήρωας της λογοτεχνικής παρακμής αγνοείται σαν κοινωνική ύπαρξη, παρουσιάζεται περιφρονημένος, με παθητικότητα, με πασιφιστική ηθική, μόνιμη ψυχική λαχτάρα κ.λπ.

Μπροστά σ' αυτή τη λογοτεχνία ψευδαισθήσεων που απομακρύνεται από την ιστορική κοινωνική πραγματικότητα, η λογοτεχνία και η τέχνη του σοσιαλιστικού ρεαλισμού ενσαρκώνει τα πιο χαρακτηριστικά φαινόμενα της κοινωνικής ζωής. Η λογοτεχνία και η τέχνη του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, εκφράζοντας τα πιο υψηλά ιδανικά της απελευθέρωσης του ανθρώπου, αποβαίνει μια πραγματική τέχνη που ωθεί τον άνθρωπο να βαδίζει μπροστά, που του δίνει ασφάλεια και εμπιστοσύνη για το μέλλον.

Η λογοτεχνία και η τέχνη του σοσιαλιστικού ρεαλισμού σαν τάση, άρχισε με τη λογοτεχνία της Κομμούνας του Παρισιού και συνεχίστηκε με την Οχτωβριανή Επανάσταση, με τη δημιουργία των επαναστατών συγγραφέων Χάινριχ Χάινε, Μαξίμ Γκόρκι, Τζακ Λόντον, Β. Μαγιακόφσκι, Φάντεγιεφ και άλλων. Η προλεταριακή κομματικότητα και η επαναστατική μαχητικότητα είναι βασικές αρχές της μεθόδου του σοσιαλιστικού ρεαλισμού.

Η αρχή της προλεταριακής κομματικότητας στην τέχνη, για πρώτη φορά

διατυπώθηκε από τον Λένιν. Απορρίπτοντας τις φορμαλιστικές απόψεις “η τέχνη για την τέχνη”, ο Λένιν τόνιζε ότι αδέσμευτη τέχνη δεν υπάρχει. “Είναι αδύνατο έλεγες να ζεις σε μια κοινωνία και ταυτόχρονα να είσαι ανεξάρτητος από αυτή”. Ο λογοτέχνης στο έργο του πρέπει να επιδιώκει την απεικόνιση των κυριότερων προβλημάτων και αντιθέσεων που προβάλλει η εποχή μας. Πρέπει να απεικονίζει τη ζωή από τις προωθημένες θέσεις της εργατικής τάξης και ενάντια στις οπισθοδρομικές δυνάμεις. Στην τέχνη του σοσιαλιστικού ρεαλισμού δεν απεικονίζεται μόνο η επικαιρότητα, αλλά συμπεριλαμβάνονται και έργα με ιστορικό θέμα, με τη μαρξιστική ερμηνεία της ιστορίας.

Η ιδέα ότι είναι οι λαϊκές μάζες δημιουργοί της ιστορίας, ότι το μέλλον κάθε εποχής ανήκει στις προοδευτικές δυνάμεις της κοινωνίας, πρέπει να τίθενται στο επίκεντρο των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων με ιστορικό θέμα.

Παρουσιάζοντας τη ζωή από τις θέσεις της εργατικής τάξης, τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά έργα διαπνέονται από το πάθος ενάντια σε καθετί το παλιό, εμπλουτίζουν τον εσωτερικό κόσμο των εργαζομένων.